

Τίτλος:	Το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα και οι Βασικές Τραπεζικές Δραστηριότητες στην Κύπρο
Συγγραφέας:	Δρ. Δήμητρα Δημητρίου
Έκταση:	3.454 λέξεις
Ημερομηνία:	Δεκέμβριος 2021

Title:	The Financial System and Basic Banking Activities in Cyprus
Author:	Dr. Demetra Demetriou
Size:	3,454 words
Date:	December 2021
Abstract:	<p>When we hear the term “financial system”, we may think that we are not involved in it as ordinary citizens or small businessmen. We might consider that the financial system has to do only with large organisations and international businesses. This, however, is a common misconception. In fact, each one of us is a part of the financial system; whether a worker, a student, a pensioner, a businessman or a stay-at-home-parent. This article provides an explanation of the financial system and how we participate in it. Moreover, it is focused on financial institutions and specifically on banks and their activities in Cyprus. In addition, it makes a brief reference to the challenges faced by banks in Cyprus today. Furthermore, with respect to the new law regarding the acceptance of cards as a means of payment, it explains the types and use of POS systems.</p>

Το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα και οι Βασικές Τραπεζικές Δραστηριότητες στην Κύπρο

Εισαγωγή

Όταν ακούμε τον όρο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα ίσως θεωρήσουμε ότι είναι κάτι που δεν αφορά ή έχει να κάνει με εμάς ως απλούς πολίτες ή μικροεπιχειρηματίες, αλλά ότι έχει να κάνει με μεγάλους οργανισμούς και διεθνείς επιχειρήσεις. Αυτό όμως είναι μια συνήθης λανθασμένη αντίληψη. Στην πραγματικότητα, ο καθένας από εμάς, είτε είναι εργαζόμενος, είτε φοιτητής, συνταξιούχος, επιχειρηματίας ή γονέας που ασχολείται με τα οικοκυρικά, είναι μέρος του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Σε αυτό το άρθρο θα εξηγήσουμε τι είναι το χρηματοπιστωτικό σύστημα και πως συμμετέχουμε σ' αυτό. Μετέπειτα, θα επικεντρωθούμε στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και πιο συγκεκριμένα στις διάφορες τραπεζικές δραστηριότητες στην Κύπρο. Επίσης, γίνεται μια σύντομη αναφορά στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Κυπριακές τράπεζες σήμερα. Στη συνέχεια, θα εξηγήσουμε τους τύπους και τη χρήση τερματικών POS, καθώς σύμφωνα με το πρόσφατο διάταγμα αριθμός επιχειρήσεων θα πρέπει να αποδέχεται κάρτες ως μέσω πληρωμών και όχι μόνο τα μετρητά.

Το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Εάν αναλύσουμε τη σύνθετη λέξη «χρηματοπιστωτικό» θα δούμε ότι αποτελείται από τις λέξεις **χρήμα** και **πίστωση**. Η πρώτη λέξη, «χρήμα», όπως γνωρίζουμε όλοι, αναφέρεται σε ό,τι είναι αποδεκτό ως αντάλλαγμα για αγαθά ή και υπηρεσίες. Σε μια οικονομία, με απλά λόγια το χρήμα είναι το σύνολο των κερμάτων, χαρτονομισμάτων και καταθέσεων. Οι καταθέσεις αυτές μπορεί να γίνουν από ιδιώτες, νοικοκυριά και επιχειρήσεις στις εμπορικές τράπεζες ή και ακόμα από

τις εμπορικές τράπεζες στην κεντρική τράπεζα. Εδώ να αναφέρουμε ότι και οι επιταγές θεωρούνται χρήμα (εφόσον βέβαια υπάρχει διαθέσιμο υπόλοιπο στον λογαριασμό καταθέσεων του εκδότη). Επίσης, οι διάφοροι τύποι χρεωστικών και πιστωτικών καρτών, τις οποίες χρησιμοποιούμε στις συναλλαγές μας, θεωρούνται χρήμα.

Η λέξη «πίστωση» σημαίνει την αγορά αγαθών ή/και υπηρεσιών χωρίς την άμεση καταβολή χρήματος αλλά δίνεται η δυνατότητα στη μελλοντική αποπληρωμή των συναλλαγών αυτών. Άρα στην ουσία η πίστωση είναι δανεισμός. Αρχίζουμε σιγά-σιγά να καταλαβαίνουμε ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ένα σύστημα μέσω του οποίου το χρήμα μετακινείται από αυτούς που το έχουν περίσσειμα σε αυτούς που το έχουν ανάγκη και συνεπώς για να καλύψουν τις οποιεσδήποτε τους ανάγκες, δανείζονται. Ο καθένας από εμάς λοιπόν που κάνει μια συναλλαγή (μέσω μετρητών ή κάρτας), μια κατάθεση, μια ανάληψη, ένα δάνειο γίνεται μέρος αυτού του συστήματος. Κάποιοι από εμάς, σε κάποιες χρονικές περιόδους, έχουμε έσοδα/εισοδήματα/κέρδη τα οποία είναι περισσότερα από τα έξοδα μας, συνεπώς έχουμε περίσσειμα χρημάτων τα οποία αποταμιεύονται. Κάποιοι πάλι από εμάς, σε κάποιες άλλες χρονικές περιόδους, έχουμε έξοδα τα οποία είναι περισσότερα από τα έσοδα μας. Συνεπώς για να καλύψουμε τις καταναλωτικές μας ανάγκες ή και για επενδυτικούς σκοπούς, θα πρέπει να δανειστούμε χρήματα. Τα πιο πάνω ισχύουν είτε πρόκειται για φυσικά πρόσωπα (π.χ. ιδιώτες) είτε πρόκειται για νομικά πρόσωπα (π.χ. εταιρίες).

Μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος παρέχονται τα μέσα και οι υπηρεσίες έτσι ώστε να επιτυγχάνεται αυτή η μεταφορά/μεταβίβαση των χρημάτων από αυτούς που τα έχουν περίσσειμα σε αυτούς που τα έχουν έλλειμα. Αυτή είναι και η βασική λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η μεταβίβαση αυτή γίνεται με δύο τρόπους, την έμμεση και την άμεση χρηματοδότηση. Με τον πρώτο τρόπο η μεταφορά στηρίζεται μέσω των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων τα οποία συσσωρεύουν χρηματικούς πόρους και αποφασίζουν πώς να τους διαθέσουν. Για παράδειγμα τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις, που έχουν περίσσειμα χρηματικών πόρων, αποταμιεύουν στις τράπεζες, οι οποίες μετά δανείζουν τις

αποταμιεύσεις αυτές σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις που χρειάζονται χρήματα είτε για κατανάλωση, είτε για επενδύσεις. Με τον δεύτερο τρόπο, την άμεση χρηματοδότηση, έχουμε απευθείας μεταφορά των χρηματικών πόρων από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες. Αυτό σημαίνει ότι τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις για παράδειγμα αγοράζουν κατευθείαν από τους εκδότες μετοχές και χρεόγραφα ή υποβοηθούνται από ένα χρηματιστή (ο οποίος απλά εκτελεί εντολές) στην περίπτωση που οι αγοραπωλησίες γίνονται μέσω του χρηματιστηρίου.

Από τι Αποτελείται το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Εφόσον έχουμε κατανοήσει πως γινόμαστε μέρος του χρηματοπιστωτικού συστήματος, σε αυτό το μέρος θα αναλύσουμε από τι ακριβώς αποτελείται το σύστημα αυτό και πως γίνεται η μεταφορά χρημάτων από αυτούς που τα έχουν περίσσειμα, τους οποίους ονομάζουμε πλεονασματικές οικονομικές μονάδες στη χρηματοοικονομική ορολογία, σε αυτούς που τα έχουν έλλειμμα, τους οποίους ονομάζουμε ελλειμματικές οικονομικές μονάδες. Αυτές οι οικονομικές μονάδες δεν είναι άλλες από τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις, το δημόσιο και τους αλλοδαπούς.

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα λοιπόν αποτελείται από τα διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τις χρηματαγορές, τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις, το δημόσιο, τους αλλοδαπούς και τα διάφορα χρηματοοικονομικά προϊόντα που συναλλάσσονται σε αυτό. Όταν αναφερόμαστε στις χρηματαγορές εννοούμε οποιοδήποτε χώρο, φυσικό ή ηλεκτρονικό, όπου γίνονται συναλλαγές χρηματοοικονομικών προϊόντων. Στην Κύπρο, ένα τέτοιο παράδειγμα είναι το χρηματιστήριο αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) <https://www.cse.com.cy/el-GR/home/>. Το ΧΑΚ διέπεται από διάφορους κανονισμούς και διατάξεις και ελέγχεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου, της οποίας ο κύριος στόχος είναι η προστασία των επενδυτών.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παρέχουν στους πελάτες τους ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών όπως τη δυνατότητα καταθέσεων και τραπεζικών γραμματίων, αγοράς επενδυτικών προϊόντων, στεγαστικών και άλλων δανείων. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο βασικές κατηγορίες: 1) τα νομισματικά χρηματοοικονομικά ιδρύματα και 2) τα μη-νομισματικά χρηματοοικονομικά ιδρύματα. Στα νομισματικά ιδρύματα περιλαμβάνονται οι κεντρικές τράπεζες και τα πιστωτικά ιδρύματα (π.χ. τράπεζες και συνεργατικοί πιστωτικοί οργανισμοί). Στα μη-νομισματικά ιδρύματα περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων οι ασφαλιστικές εταιρίες, τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης, τα αμοιβαία κεφάλαια και οι εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Κύπρο αποτελούνται κυρίως από τους διάφορους τραπεζικούς οργανισμούς οι οποίοι προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών. Μπορείτε να δείτε τον κατάλογο των νομισματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο στην ιστοσελίδα:

<https://www.centralbank.cy/el/statistics/money-and-banking-statistics-and-financial-accounts/lists-of-financial-institutions/list-of-monetary-financial-institutions>.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) υπάρχουν κανόνες για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι οποίοι ορίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις τράπεζες, βελτιώνουν την προστασία των καταθετών και ρυθμίζουν θέματα χρεοκοπίας τραπεζών. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο σημαντικά εποπτικά όργανα είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η οποία αποσκοπεί στην σταθερότητα των τιμών, (δηλ. την αποτροπή πληθωριστικών τάσεων), και στην ασφάλεια του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, (δηλ. διασφαλίζει τις καταθέσεις). Άλλο εποπτικό όργανο είναι η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) η οποία διεξάγει τεστ αντοχής στις τράπεζες, μεριμνά για την διαφάνεια και τον εντοπισμό αδυναμιών στη δομή κεφαλαίου των τραπεζών (π.χ. κεφαλαιακές απαιτήσεις, δείκτες πιστωτικού κινδύνου, λειτουργικού κινδύνου, κινδύνου αγοράς). Σε εθνικό επίπεδο, τον ρόλο του επόπτη έχουν οι κεντρικές τράπεζες των χωρών οι οποίες ακολουθούν το

πλαίσιο της Βασιλείας. Ο σκοπός της επιτροπής Βασιλείας είναι να διαμορφώνει πρότυπα εποπτείας και να δίνει κατευθυντήριες οδηγίες.

Βασικές Τραπεζικές Δραστηριότητες στην Κύπρο

Σύμφωνα με την νομοθεσία παγκοσμίως, τράπεζα ορίζεται ως ο οργανισμός του οποίου η κύρια δραστηριότητα είναι η αποδοχή καταθέσεων και η χορήγηση δανείων. Βέβαια γνωρίζουμε ότι οι τράπεζες σήμερα έχουν διευρύνει τις εργασίες τους και προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών. Σε αυτό το μέρος θα αναλύσουμε τις κύριες τους δραστηριότητες. Η κάθε τράπεζα προσφέρει υπηρεσίες για ιδιώτες και για επιχειρήσεις.

Άνοιγμα Τραπεζικού Λογαριασμού

Η αίτηση για το άνοιγμα του λογαριασμού μπορεί να γίνει διαδικτυακά όπου πρέπει να συμπληρώσετε τα στοιχεία σας, όπως όνομα, επίθετο, αριθμό πολιτικής ταυτότητας, διεύθυνση, αριθμό τηλεφώνου, εθνικότητα, αριθμό διαβατηρίου, ημερομηνία γεννήσεως, χώρα προέλευσης, επάγγελμα, πηγές και ποσό εισοδημάτων, χώρα φορολογικής κατοικίας, λόγος ανοίγματος λογαριασμού, αναμενόμενες συναλλαγές, χώρα αποστολής χρημάτων, κλπ. Σε κάθε περίπτωση τα άτομα που αιτούνται για άνοιγμα λογαριασμού στην Κύπρο πρέπει να είναι άνω των 18. Επίσης, για το άνοιγμα λογαριασμού μέσω διαδικτύου ζητείται να συνάψετε στην ηλεκτρονική σας αίτηση τα παρακάτω:

- 1) Αντίγραφο ταυτότητας
- 2) Αποδεικτικό διεύθυνσης κατοικίας (πρόσφατο λογαριασμό κοινής ωφελείας, π.χ. ηλεκτρισμού, νερού)
- 3) Πρόσφατο εκκαθαριστικό μισθοδοσίας (payslip).

Τα πρωτότυπα έγγραφα των πιο πάνω θα ζητηθούν κατά τη πρώτη συνάντηση με κάποιο τραπεζικό υπάλληλο.

Ένας τραπεζικός λογαριασμός μπορεί να είναι τρεχούμενος, ταμειευτηρίου, προθεσμιακής κατάθεσης και προειδοποίησης. Ο κάθε τύπος τραπεζικού λογαριασμού δίνει και διαφορετικό επιτόκιο. Για παράδειγμα ένας λογαριασμός προειδοποίησης (όπου γίνεται ανάληψη χρημάτων με συγκεκριμένη προειδοποίηση) δίνει υψηλότερο (προνομιακό) επιτόκιο (ανάλογα βέβαια με την περίοδο προειδοποίησης και το ποσό που έχει κατατεθεί) σε σχέση με ένα λογαριασμό όψεως (όπου μπορεί να γίνει ανάληψη των χρημάτων ανά πάσα στιγμή χωρίς κάποια προειδοποίηση). Κάποιοι από τους παραπάνω λογαριασμούς προσφέρουν και κάποιο όριο υπερανάληψης (overdraft). Αυτό σημαίνει ότι όταν ο λογαριασμός δεν έχει διαθέσιμο υπόλοιπο, επιτρέπονται οι πληρωμές μέχρι ενός ορισμένου ποσού. Αυτό είναι χρήσιμο σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών. Είναι σαν ένα μικρό βραχυπρόθεσμο δάνειο και ο τόκος χρεώνεται μόνο για το χρονικό διάστημα που χρησιμοποιείται το ποσό της υπερανάληψης. Για παράδειγμα, εάν κάποιος έχει όριο υπερανάληψης 1000 ευρώ και κάνει παρατράβηγμα μόνο 500 ευρώ για 15 μέρες, τότε θα πληρώσει τόκο μόνο για αυτές τις 15 μέρες και μόνο για τα 500 ευρώ. Η κάθε τράπεζα βέβαια εξετάζει τα εισοδήματά σου και αποφασίζει αναλόγως για το αν θα εγκρίνει την υπερανάληψη και για ποιο ποσό.

Κάποιοι τύποι λογαριασμών δύναται να είναι κοινοί για δύο ή περισσότερα άτομα. Παραχωρείται χρεωστική κάρτα για κάθε δικαιούχο και δυνατότητα παρακολούθησης του λογαριασμού μέσω διαδικτύου. Σημειώστε ότι όλοι οι δικαιούχοι ενός κοινού λογαριασμού θεωρούνται προσωπικά ή/και κοινά υπεύθυνοι για τα οποιαδήποτε χρεωστικά υπόλοιπα έχει ο λογαριασμός. Άλλα ωφελήματα που μπορεί να δίνονται είναι η εκτέλεση πάγιων εντολών και η πληρωμή λογαριασμών κοινής ωφελείας με εντολές άμεσης χρέωσης. Επίσης, για κάποιους λογαριασμούς, όπως ο τρεχούμενος λογαριασμός όψεως, δίνεται βιβλιάριο επιταγών για τις συναλλαγές.

Πιστωτικές και Χρεωστικές Κάρτες

Μέσω του διαδικτύου μπορούν επίσης να γίνουν οι αιτήσεις για πιστωτικές ή/και χρεωστικές κάρτες. Οι χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες λειτουργούν με παρόμοιους τρόπους, έχουν όμως μια βασική διαφορά. Στην περίπτωση που κάποιος πληρώσει μια συναλλαγή με χρεωστική κάρτα, τα χρήματα φεύγουν (αφαιρούνται) κατευθείαν από τον λογαριασμό του που είναι συνδεδεμένος με την κάρτα. Ενώ στην περίπτωση που ένα άτομο πληρώσει μια συναλλαγή με πιστωτική κάρτα, η τράπεζα πληρώνει αρχικά γι' αυτή την συναλλαγή και το άτομο καλείται να πληρώσει αργότερα, μέσα σ' ένα δεδομένο χρονικό διάστημα, τα χρήματα πίσω στην τράπεζα. Οι πιστωτικές κάρτες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως ένα μικρό βραχυχρόνιο δάνειο από την τράπεζα. Επιπρόσθετα, αυτό το δάνειο δεν φέρει τόκο εάν ο λογαριασμός πληρωθεί στην ώρα του.

Ανάλογα με τη πιστωτική κάρτα που επιλέγετε (π.χ. platinum, gold, elite, classic), πληρώνετε και την ανάλογη ετήσια συνδρομή και επιτόκιο. Οι κάρτες αυτές ως επί τω πλείστων προσφέρουν στο χρήστη δωρεάν ασφάλεια προστασίας αγορών, δωρεάν ταξιδιωτική ασφάλιση ή/και ασφαλιστική κάλυψη κινητού τηλεφώνου (μέρος της δωρεάν ταξιδιωτικής ασφάλισης) και έχουν ενσωματωμένο μικροσίπ για ανέπαφες πληρωμές. Για θέματα ασφαλείας η χρήση κάρτας απαιτεί ένα τετραψήφιο κωδικό αριθμό. Επίσης, κατόπιν συνεννόησης με την τράπεζα, οι χρήστες καρτών μπορούν να θέσουν ένα μέγιστο ποσό ανάληψης, πέραν του οποίου οι αναλήψεις ή/και συναλλαγές να απορρίπτονται.

Online Banking

Για να έχετε πρόσβαση στο online Banking πρέπει να είσαστε ήδη πελάτης της τράπεζας, να έχετε λογαριασμό και πιστωτική ή χρεωστική κάρτα. Η αίτηση για το online Banking μπορεί να γίνει εύκολα από το διαδίκτυο. Θα χρειαστεί να πληκτρολογήσετε τον αριθμό της κάρτας σας, ορισμένα προσωπικά στοιχεία και τον αριθμό της ταυτότητας ή διαβατηρίου (για μη κάτοικους

Κύπρου). Η τράπεζα προκειμένου να πιστοποιήσει την ταυτότητα σας, θα σας αποστείλει στο κινητό που έχετε δηλώσει στην τράπεζα σας ένα κωδικό πρόσβασης που θα χρησιμοποιήσετε για την σύνδεση σας όπως και ένα ακόμα κωδικό ο οποίος θα πρέπει να καταχωρηθεί στην αίτηση. Ακολούθως θα σας αποσταλεί το όνομα χρήστη το οποίο χρειάζεται μαζί με τον κωδικό για την σύνδεση αφότου η τράπεζα έχει ενεργοποιήσει τον λογαριασμό.

Με το e-Banking, σας δίνετε πρόσβαση στις καταστάσεις των λογαριασμών σας έτσι ώστε να βλέπετε την κίνηση των λογαριασμών (τις συναλλαγές) σα, να κάνετε μεταφορές χρημάτων, πληρωμές, να παρακολουθείτε στις κάρτες και τα δάνεια σας και πολλά άλλα μέσω του διαδικτύου με ασφάλεια.

Με το Mobile Banking, μέσω μιας εφαρμογής που θα εγκαταστήσετε στο κινητό σας, (ο αριθμός του οποίου είναι εγγεγραμμένος στην τράπεζα), μπορείτε να έχετε πρόσβαση και να διαχειρίζεστε τους λογαριασμούς σας, τις κάρτες σας, ακόμα και τα δάνεια σας από το κινητό σας. Η είσοδος στην εφαρμογή μπορεί να γίνει με τη χρήση κωδικού ή ακόμα με το δακτυλικό αποτύπωμα ή αναγνωριστικό προσώπου. Μέσω του Mobile Banking μπορούν να γίνουν πληρωμές, κ.α. γρήγορα και με ασφάλεια.

Δανεισμός

Ο τραπεζικός δανεισμός είναι ο πλέον συνηθισμένος τρόπος όπου επιχειρήσεις και καταναλωτές καταφεύγουν για να βρουν χρηματοδότηση. Οι τράπεζες στην Κύπρο προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα δανείων όπως στεγαστικά, καταναλωτικά, προσωπικά, ενοικιαγορά αυτοκινήτου, σπουδαστικά και άλλα ανάλογα με τις ανάγκες των πελατών τους. Κάποια δάνεια έχουν σταθερό ενώ άλλα δάνεια μεταβλητό επιτόκιο. Για παράδειγμα, ένα προσωπικό δάνειο έχει περίπου διάρκεια 5 ετών με σταθερό επιτόκιο, ενώ ένα καταναλωτικό δάνειο έχει μεταβλητό επιτόκιο. Τα δάνεια αυτά πολλές φορές δίνονται βάσει της αξίας μιας εμπράγματης εξασφάλισης, άλλης από την κύρια κατοικία. Τα στεγαστικά δάνεια δίνονται βάσει της αξίας της

κύριας κατοικίας με μεταβλητό επιτόκιο. Συνήθως το δάνειο είναι μέχρι το 80% της αξίας του σπιτιού και με δυνατότητα αποπληρωμής μέχρι και 35 χρόνια (ανάλογα και με την ηλικία του δανειζόμενου). Το επιτόκιο στα στεγαστικά δάνεια μπορεί να είναι κυμαινόμενο για όλη τη χρονική διάρκεια του δανείου ή σταθερό για ορισμένο χρονικό διάστημα και μετά να μετατρέπεται σε κυμαινόμενο.

Μια Σημαντική Πρόκληση στο Κυπριακό Τραπεζικό Σύστημα Σήμερα

Είναι ευρέως αποδεκτό στη βιβλιογραφία ότι τα μη-εξυπηρετούμενα δάνεια δημιουργούν κίνδυνο χρηματοπιστωτικής αστάθειας και περιορίζουν την αύξηση των δανειακών κεφαλαίων των τραπεζών. Λόγω της πανδημίας του COVID και των διαφόρων περιοριστικών μέτρων που επιβάλλονται, έχει επηρεαστεί η αγορά και κατά συνέπεια οι τράπεζες. Καθώς έχει παρατηρηθεί μεγάλη μείωση των εσόδων των νοικοκυριών και επιχειρήσεων, πολλοί αδυνατούν να ανταποκριθούν επαρκώς στις δανειακές τους υποχρεώσεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των μη-εξυπηρετούμενων δανείων. Επιπρόσθετα, η πρόσφατη αύξηση της νομισματικής βάσης από τις κεντρικές τράπεζες και η δημοσιονομική επέκταση από τις εθνικές κυβερνήσεις, που είναι το αντίθετο των πολιτικών λιτότητας που επιβλήθηκαν πριν από την πανδημία COVID, θα ασκήσουν πληθωριστική πίεση στην οικονομία με αποτέλεσμα υψηλότερα επιτόκια (για ανάλυση των γεγονότων κατά τη διάρκεια της τραπεζικής κρίσης του 2011 στην Κυπριακή Δημοκρατία, δεξ Brown et al. 2018¹ (S, D, & P, 2018)). Σήμερα αναμένεται ότι οι δανειολήπτες με στεγαστικά δάνεια μεταβλητού επιτοκίου θα αντιμετωπίσουν πρόσθετες προκλήσεις για την εκπλήρωση των δανειακών τους υποχρεώσεων. Η κατάσταση αυτή θα μπορούσε να επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο εάν οι τράπεζες προχωρήσουν στην κατάσχεση και πώληση των εξασφαλίσεων σε χαμηλές τιμές. Ειδικότερα, στην περίπτωση τραπεζών που

¹ Brown C., D. Demetriou and P. Theodossiou (2018), "Banking Crisis in Cyprus: Causes, Consequences and Recent Developments", *Multinational Finance Journal*, Vol. 22, pp. 63-118.

επιθυμούν να διευθετήσουν γρήγορα τα μη-εξυπηρετούμενα δάνεια, η τιμή των εξασφαλισμένων περιουσιών θα μειωθεί υπό την πίεση της πώλησής τους. Η γρήγορη διάθεση αυτών των ακινήτων σε χαμηλές τιμές θα δημιουργούσε μεγάλες απώλειες και, ως εκ τούτου, θα αύξανε την ανάγκη ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών. Συμπεραίνουμε ότι η στήριξη των δανειοληπτών και των τιμών των εξασφαλισμένων ακινήτων είναι υψίστης σημασίας για τις τράπεζες σε περίοδο κρίσεων (για μια πρόταση ενός πλαισίου στήριξης, δες D.Demetriou 2021²).

Τερματικά Συστήματα Πωλήσεων POS

Τον Ιούνιο του 2021, έχει δημοσιευτεί στην επίσημη εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας διάταγμα βάσει του οποίου καθορισμένοι δικαιούχοι όπως λιανικό εμπόριο, μηχανικοί, αρχιτέκτονες, λογιστές, κτηνίατροι, γυμναστήρια, γιατροί, κομμωτήρια και άλλοι, υποχρεώνονται να αποδέχονται ως μέσω πληρωμής τις κάρτες και όχι μόνο τα μετρητά. Για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με το ποιες είναι οι επιχειρήσεις που υποχρεούνται να συμμορφωθούν με το διάταγμα, αποταθείτε στο παράρτημα του σχετικού διατάγματος:

<https://home.kpmg/content/dam/kpmg/cy/pdf/2021/order.pdf>).

Διευκρινίζουμε ότι οι καταναλωτές δεν υποχρεώνονται να πληρώνουν με κάρτα αλλά να χρησιμοποιούν μετρητά. Το διάταγμα αφορά μόνο την αποδοχή καρτών από τους πωλητές. Από πλευράς των επιχειρήσεων, η αποδοχή κάρτας ως μέσω πληρωμής γίνεται υποχρεωτική εντός τριών μηνών από τη δημοσίευση του διατάγματος (δηλ. στις 18 Σεπτέμβρη του 2021) ενώ οι νεοσύστατες επιχειρήσεις εντός τεσσάρων μηνών. Επιχειρήσεις οι οποίες δεν θα συμμορφωθούν με βάση τις πιο πάνω προθεσμίες, θα υποστούν χρηματικές κυρώσεις (€2.000).

² D. Demetriou (2021), "A Remedy Framework in the Resolution of Non-performing Loans", *Multinational Finance Journal*, Forthcoming.

Διευκρινίζεται επίσης ότι βάση του διατάγματος πληρωμές μέσω e-banking δεν θεωρούνται τερματικά αποδοχής καρτών.

Τα τερματικά συστήματα πωλήσεων POS είναι μια έξυπνη λύση ασφαλών και αξιόπιστων πληρωμών χωρίς μετρητά. Υπάρχει μεγάλη γκάμα προϊόντων με πολλά και διαφορετικά χαρακτηριστικά. Η εγκατάσταση και η οποιαδήποτε συντήρηση των POS γίνεται από εξουσιοδοτημένους προμηθευτές που συνεργάζονται με την JCC. Ο κάθε καταστηματούχος μπορεί να επιλέξει από διαφορετικούς τύπους τερματικών συσκευών (ασύρματες και ενσύρματες), ανάλογα με τις ανάγκες που έχει. Από τις μεγαλύτερες εταιρίες που προσφέρουν τερματικά POS σε επιχειρήσεις στην Κύπρο είναι η JCC. Διευκρινίζουμε ότι τα τερματικά POS της JCC προσφέρονται μόνο έναντι ενοικίου και δεν είναι διαθέσιμα προς πώληση. Σε αυτό το μέρος θα επεξηγήσουμε πως λειτουργούν και ποια τα κύρια χαρακτηριστικά τους.

Όταν ένας πελάτης σας επιθυμεί να πληρώσει με κάρτα, η πληρωμή μπορεί να γίνει με το τερματικό POS. Τα τερματικά αυτά αποδέχονται συναλλαγές με όλες τις πιστωτικές, χρεωστικές και προ-πληρωμένες κάρτες που έχουν τα λογότυπα VISA, Mastercard, American Express, Diners Club International, China Union Pay και JCB. Η JCC προσφέρει επτά διαφορετικές επιλογές τερματικών:

1. Σταθερά ή αλλιώς τερματικά ταμείου. Τα τερματικά αυτά πρέπει να είναι συνεχώς συνδεδεμένα με την παροχή ρεύματος και το διαδίκτυο μέσω καλωδίου ή τη τηλεφωνική γραμμή και τοποθετούνται κοντά στο ταμείο.
2. Ασύρματα τερματικά. Με αυτά μπορούν να γίνουν πληρωμές σε οποιοδήποτε σημείο βρίσκεται ο πελάτης στο κατάστημα. Είναι κατάλληλα για εστιατόρια, καφετέριες, κλπ. Τα τερματικά επικοινωνούν μέσω του δικτύου κινητής τηλεφωνίας και ως εκ τούτου απαιτείται η λήψη επαρκούς σήματος. Για τη σωστή λειτουργία, η μπαταρία πρέπει να είναι συνεχώς φορτισμένη.

3. Τα τερματικά mPOS είναι επίσης ασύρματα και επικοινωνούν μέσω του δικτύου κινητής τηλεφωνίας. Αυτά δεν φέρουν ενσωματωμένο εκτυπωτή αλλά αποστέλλουν την απόδειξη πληρωμής στον πελάτη μέσω μηνυμάτων.
4. Τα τερματικά SoftPOS τα οποία είναι κατάλληλα για μικρές επιχειρήσεις, κυρίως ατομικές που έχουν μικρό όγκο συναλλαγών. Τα τερματικά αυτά αποδέχονται ανέπαφες πληρωμές.
5. ECR τερματικά με εκτυπωτή οπισθογράφησης. Αυτά συνδέονται απευθείας με το ταμείο, οπότε οι αγορές μεταφέρονται αυτόματα από το τερματικό στο ταμείο. Έχουν ενσωματωμένο εκτυπωτή αποδείξεων.
6. ECR τερματικά χωρίς εκτυπωτή οπισθογράφησης συνεπώς οι αποδείξεις εκτυπώνονται από το ταμείο.
7. Μη στελεχωμένα. Αυτά είναι πλήρως αυτοματοποιημένα και προγραμματισμένα να εκτελούν συναλλαγές και μετά το κλείσιμο του καταστήματος. Κατάλληλα για πρατήρια καυσίμων και άλλες επιχειρήσεις που δέχονται συναλλαγές εκτός ωρών εργασίας.

Για να συνεργαστείτε ως έμπορος με την JCC, απαιτείται αίτηση εγγραφής: <https://www.jcc.com.cy/wp-content/uploads/2021/11/JCC-MERCHANT-APPLICATION-FORM-GR%CE%95%CE%95%CE%9A-v1.3.pdf>. Στην αίτηση θα πρέπει να συμπληρώσετε τα στοιχεία εμπόρου, καταστήματος και γενικές πληροφορίες όπως αναμενόμενο κύκλο εργασιών με κάρτες. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται με τα απαραίτητα έγγραφα που προσδιορίζουν την ταυτότητά του εμπόρου. Για παράδειγμα αναφορικά με ατομικές επιχειρήσεις και συνεταιρισμούς τα απαιτούμενα έγγραφα είναι:

- Άδεια εγγραφής της επιχείρησης
- Πιστοποιητικό εγγραφής του συνεταιρισμού
- Πιστοποιητικό διευθυντών και γραμματέα

- Πολιτική ταυτότητα των ατόμων που κατέχουν και διαχειρίζονται τον τραπεζικό λογαριασμό, του υπογράφοντα την αίτηση, διευθυντών, συνεταίρων και πραγματικών δικαιούχων
- Απόδειξη μόνιμης διαμονής των πιο πάνω (π.χ. λογαριασμό ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφώνου, κλπ.).
- Εξακρίβωση διεύθυνσης των κεντρικών γραφείων και του κάθε καταστήματος.
- Αντίγραφο πιστοποιητικού IBAN του λογαριασμού που θα χρησιμοποιείται.

Ο τραπεζικός λογαριασμός που θα χρησιμοποιείται πρέπει απαραίτητα να είναι τρεχούμενος. Οι νέες εγγραφές εμπόρων φέρουν χρέωση εγγραφής €17. Επίσης ο έμπορος θα χρεώνεται ένα ποσοστό προμήθειας για κάθε συναλλαγή με τα τερματικά POS. Μπορείτε να βρείτε τους όρους συμμετοχής, τα καθήκοντα, χρεώσεις και χρήσης τερματικών POS στην εξής διεύθυνση:

<https://www.icc.com.cy/wp-content/uploads/2021/10/%CE%9F%CE%A1%CE%9F%CE%99-%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A7%CE%97%CE%A3-%CE%A3%CE%A4%CE%91-%CE%A3%CE%A5%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%91-%CE%9A%CE%91%CE%A1%CE%A4%CE%A9%CE%9D-V2.6.pdf>

Η χρήση των τερματικών POS είναι αρκετά εύκολη. Η JCC δίνει στον κάθε έμπορο έναν αριθμό ο οποίος είναι διαφορετικός για κάθε κατάσταση του εμπόρου. Αυτός ο αριθμός πρέπει να χρησιμοποιείται σε κάθε επικοινωνία με την JCC.

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε είναι τα εξής:

1. Ενημερώστε τον πελάτη σας για το συνολικό κόστος της συναλλαγής και πληκτρολογήστε το ποσό στο τερματικό.
2. Ζητήστε από τον πελάτη σας να σαρώσει την κάρτα του στο τερματικό μηχανάκι (για ανέπαφες πληρωμές) ή να εισαγάγει την κάρτα στη σχισμή αναγνώρισης.

3. Ζητήστε από τον πελάτη σας να αποδεχτεί το ποσό της συναλλαγής βάζοντας τον κωδικό (PIN) της κάρτας του στο μηχανάκι.
4. Το τερματικό θα υποδείξει ότι η συναλλαγή έχει εγκριθεί.
5. Εκτυπώστε την απόδειξη που θα δώσετε στον πελάτη σας και το δικό σας αντίγραφο.

Σημειώνεται ότι τα τερματικά πρέπει να χρησιμοποιούνται από εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους και όχι από πελάτες. Το μόνο που πρέπει να κάνουν οι πελάτες είναι να εισαγάγουν ή σαρώσουν την κάρτα τους και να πατήσουν τον κωδικό τους στο τερματικό.